

Brussel, 30 juni 2026
(OR. en)

11345/26

ESE 2

BEGELEIDENDE NOTA

---

van: de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur

aan: mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie

---

nr. Comdoc.: COM(2026) 325 final

Betreft: VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
Jaarverslag 2025: Twintigste jaarverslag over de uitvoering van de bijstand van de EU uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap

---

De delegaties vinden hierbij document COM(2026) 325 final.

Bijlage: COM(2026) 325 final

Brussel, 30.6.2026
COM(2026) 325 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

**Jaarverslag 2025: Twintigste jaarverslag over de uitvoering van de bijstand van de EU
uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot
instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische
ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap**

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

Jaarverslag 2025: Twintigste jaarverslag over de uitvoering van de bijstand van de EU uit hoofde van Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap

1. INLEIDING

Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad¹ (hierna “de bijstandsverordening” genoemd) vormt de basis voor steunverlening aan de Turks-Cypriotische gemeenschap, waarover jaarlijks verslag moet worden uitgebracht aan het Europees Parlement en de Raad. Het steunprogramma voor de Turks-Cypriotische gemeenschap heeft als doel om de hereniging van Cyprus te bevorderen door de economische ontwikkeling van deze gemeenschap te stimuleren. Daarbij gaat de aandacht in het bijzonder uit naar: i) de economische integratie van het eiland; ii) het verbeteren van de contacten tussen beide gemeenschappen en de EU en het slaan van bruggen, en iii) het voorbereiden van de uitvoering van het EU-acquis nadat de kwestie-Cyprus is opgelost.

2. PROGRAMMERING VAN DE STEUN

Tussen 2006 en eind 2025 was een bedrag van 760 670 469,93 EUR vastgelegd voor maatregelen in het kader van de bijstandsverordening. Het bedrag dat in september 2025 was vastgelegd voor het jaarlijks actieprogramma 2025, bedroeg 33 721 307,00 EUR². Het meerjarig financieel kader 2021-2027, met een totale begroting van 240 miljoen EUR, voorziet in meerjarige financiering voor het programma. Het steunprogramma heeft nog steeds een uitzonderlijk en voorlopig karakter. Het is gericht op de voorbereiding en vergemakkelijking van de volledige toepassing van het acquis in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus na een oplossing van de kwestie-Cyprus niet feitelijk het gezag uitoefent.

Indien er een integrale regeling van de kwestie-Cyprus tot stand komt, neemt de Raad, op voorstel van de Commissie, met eenparigheid van stemmen een besluit over de noodzakelijke aanpassingen van de bijstandsverordening. Daarnaast voorziet

---

¹ Verordening (EG) nr. 389/2006 van de Raad van 27 februari 2006 tot instelling van een instrument voor financiële steun ter bevordering van de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2667/2000 van de Raad betreffende het Europees Bureau voor wederopbouw (PB L 65 van 7.3.2006, blz. 5).

² Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 11 september 2025 betreffende de goedkeuring van een actieprogramma voor de Turks-Cypriotische gemeenschap voor het jaar 2025 [C(2025) 6117] - [Aid Programme decision 2025 - Europese Commissie](#).

Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad³ in een herziening van het meerjarig financieel kader in het geval van hereniging.

3. UITVOERINGSMECHANISMEN

Het steunprogramma wordt uitgevoerd in de gebieden van de Republiek Cyprus waarover de regering van de Republiek Cyprus geen feitelijk gezag uitoefent (de “niet onder regeringsgezag vallende gebieden”) en waar de toepassing van het acquis overeenkomstig Protocol nr. 10 bij de toetredingsakte is geschorst. De steun wordt uitgevoerd onder direct en indirect beheer.

De Commissie blijft het steunprogramma uitvoeren in een unieke politieke, juridische en diplomatieke context. Het verlenen van bijstand op grond van de bijstandsverordening houdt geen erkenning in van een andere autoriteit in de gebieden waar de regering van de Republiek Cyprus geen feitelijk gezag uitoefent. Er zijn ad hoc-regelingen vereist om bij de uitvoering van het programma de beginselen van gezond financieel beheer na te leven. De hiertoe gebruikte instrumenten omvatten: i) gedetailleerd toezicht op contracten en gerichte ondersteuning van begunstigden; ii) aangepaste betalingsvoorwaarden, en iii) een voorzichtige benadering bij het gebruik van bankgaranties. De steun betreft een aanzienlijk bedrag aan subsidies, waarvan het beheer veel middelen vergt.

In het geval van hereniging en de inwerkingtreding van een integrale regeling, wordt de opschorting van de toepassing van het acquis overeenkomstig Protocol nr. 10 opgeheven. Om die reden, en om de uitvoering van de door het steunprogramma gefinancierde projecten te vergemakkelijken, moet de Turks-Cypriotische gemeenschap het acquis geleidelijk overnemen.

De Commissie voert de geselecteerde projecten via het EU-bureau voor programmaondersteuning uit in de niet onder regeringsgezag vallende gebieden in Nicosia. De Vertegenwoordiging van de Commissie op Cyprus organiseert ook bijeenkomsten, seminars en persconferenties en communiceert met de Cypriotische burgers van het hele eiland, onder meer over onderwerpen die verband houden met het steunprogramma. Daarnaast voert het vanuit het steunprogramma gefinancierde EU InfoPoint een reeks communicatie- en zichtbaarheidsactiviteiten uit waarbij informatie wordt verstrekt over beleid, prioriteiten en maatregelen van de EU ter ondersteuning van de Turks-Cypriotische gemeenschap en waarbij tegelijkertijd de Europese cultuur wordt bevorderd.

4. UITVOERING TIJDENS DE VERSLAGPERIODE

4.1. Algemeen overzicht

De Commissie blijft de bijstandsverordening uitvoeren. Hoofddoel is de hereniging te ondersteunen.

Tijdens de verslagperiode is de Commissie steun blijven verlenen aan belangrijke initiatieven. Hierbij gaat het onder meer om: i) het EU-beurzenprogramma voor de Turks-Cypriotische gemeenschap; ii) het programma inzake vredeseducatie voor middelbare scholieren bij de United World Colleges; iii) ondersteuning van vertrouwenwekkende maatregelen onder auspiciën van de respectieve leiders van beide gemeenschappen, zoals het Comité inzake vermisten op Cyprus, het Technisch

---

³ Verordening (EU, Euratom) 2020/2093 van de Raad van 17 december 2020 tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2021-2027 (PB L 433I van 22.12.2020, blz. 11).

Comité voor het cultureel erfgoed (Technical Committee on Cultural Heritage, TCCH) en de technische comités van beide gemeenschappen, en iv) initiatieven om handelsverkeer over de groene lijn te bevorderen en mogelijk te maken.

Het ondersteunen van de sociaal-economische ontwikkeling van de gemeenschap blijft een cruciaal kenmerk van het programma.

Via projecten voor de private sector en levensmiddelenbedrijven is gerichte bijstand geboden om de normen te verbeteren in de belangrijkste economische sectoren. Er zijn aanzienlijke inspanningen geleverd om de diergezondheid en de voedselveiligheid in de Turks-Cypriotische gemeenschap te verbeteren, wat het hele eiland en de EU ten goede komt.

De Commissie is de Turks-Cypriotische gemeenschap blijven ondersteunen bij het behalen van de EU-normen van de maatregelen die in 2021 zijn vastgesteld, waarbij “Χαλλούμι” (“Halloumi”/“Hellim”) als beschermde oorsprongsbenaming (BOB) is geregistreerd en de voorwaarden voor de handel ervan over de groene lijn zijn vastgelegd. De Commissie heeft ook de bijeenkomsten voortgezet van de informele werkgroep “Halloumi”/“Hellim”, waaraan belanghebbenden van beide Cypriotische gemeenschappen deelnemen.

In 2025 zijn met EU-financiering belangrijke infrastructuurprojecten van start gegaan. Het betrof onder meer: i) uitbreiding van het park langs de Pedieos/Kanlidere tot het noordelijke deel van Cyprus; ii) uitbreiding van de grensovergang Agios Dometios/Metehan; iii) installatie van zonnepanelen aan de waterzuiveringsinstallatie van Mia Milia/Haspolat; iv) vervanging van de rioolleidingen die behoren tot deel 1, en v) aanleg van een retourleiding voor gezuiverd water.

Er is nog steeds sprake van aanzienlijke hiaten in het vermogen van de begunstigden om het acquis daadwerkelijk uit te voeren na een integrale regeling. Niettemin heeft de Turks-Cypriotische gemeenschap op verschillende gebieden, zoals productveiligheid, bestrijding van witwassen, onderwijs, statistiek en milieu, opnieuw vooruitgang geboekt en blijvende belangstelling getoond om de werkzaamheden uit te breiden naar aanvullende sectoren en gebieden.

Aan het eind van het jaar liepen er 102 contracten in het kader van het steunprogramma.

4.2. Vorderingen per doelstelling

De overkoepelende doelstelling van het steunprogramma is de hereniging van Cyprus te bevorderen door de economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te stimuleren. Daarbij gaat bijzondere aandacht naar: i) de economische integratie van het eiland; ii) betere contacten tussen beide gemeenschappen en met de EU, en iii) voorbereidingen treffen met betrekking tot het acquis.

Hierna wordt voor elke doelstelling van de bijstandsverordening beschreven welke activiteiten er in 2025 zijn uitgevoerd.

4.2.1. Doelstelling 1: bevordering van sociale en economische ontwikkeling

De Commissie is de economische integratie en ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap blijven bevorderen en ondersteunen. Zij heeft haar jarenlange inzet voor het vergroten van het concurrentievermogen en de innovatie van de Turks-Cypriotische particuliere sector versterkt, waarbij werd erkend dat kleine en middelgrote ondernemingen de ruggengraat vormen van de lokale economische

activiteit. Sinds de start van het steunprogramma heeft de EU meer dan 2 554 subsidies, voor een bedrag van meer dan 27 miljoen EUR, toegekend voor de ontwikkeling van de particuliere sector.

In 2024 heeft de Commissie een nieuw initiatief gelanceerd om innovatie en een sterker concurrentievermogen van Turks-Cypriotische bedrijven te ondersteunen. Sindsdien is in het kader van het programma *eunite* — dat samen met de Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH wordt uitgevoerd — in totaal bijna 2 miljoen EUR aan subsidies verleend aan 45 bedrijven die handel drijven of willen drijven over de groene lijn, om hen in staat te stellen zich aan de EU-normen aan te passen. Naast bijstand in de vorm van subsidies werden via het programma *eunite* 14 opleidingssessies verstrekt, waaronder workshops over de EU-regelgeving inzake product- en voedselveiligheid, die 338 deelnemers hebben bereikt, naast 13 evenementen om de betrokkenheid te vergroten, waarbij 356 deelnemers in contact werden gebracht met mentoren, collega's en deskundigen. Er werden 32 bedrijven ondersteund bij de ontwikkeling van op maat gesneden stappenplannen voor innovatie en 16 ondernemers kregen persoonlijke begeleiding door een mentor. De wedstrijd Startups4Peace 2025 heeft verder bijgedragen aan gemeenschapsoverschrijdende samenwerking, waarbij 10 start-ups (4 Grieks-Cypriotische en 6 Turks-Cypriotische) een beroep konden doen op mentorschap, bootcamps en startkapitaal. De steun aan Turks-Cypriotische bedrijven werd aangevuld met bredere inspanningen om lokale wetteksten over productveiligheid die afgestemd zijn op de EU-normen, in te voeren, alsook met een op de EU afgestemd systeem voor markttoezicht en risicogebaseerde controles voor lokaal vervaardigde goederen in de Turks-Cypriotische gemeenschap.

De Commissie heeft ook haar partnerschap met de Wereldbank voortgezet om de economische convergentie in heel Cyprus te ondersteunen. De Wereldbank heeft macro-economische verslagen opgesteld, het handels- en ondernemingsklimaat ondersteund, en de statistieken verbeterd. In 2025 werden twee belangrijke beoordelingsverslagen opgesteld over kwaliteitsvolle infrastructuur in de Turks-Cypriotische gemeenschap en arbeidsmobiliteit; die zullen in 2026 worden vervolledigd, samen met routekaarten voor de uitvoering ervan. De aanhoudende investeringen van de EU in economische ontwikkeling en convergentie dragen bij tot een transformatie van het ondernemingsklimaat en van individuele bedrijven en leggen de basis voor een meer dynamische, veerkrachtige Turks-Cypriotische particuliere sector die voldoet aan de EU-normen en die gereed is om de kansen van de eengemaakte markt van de EU te benutten.

De BOB-regeling van de EU voor Halloumi/Hellim van beide gemeenschappen werd in 2025 verder uitgevoerd. De regeling heeft het potentieel om, zodra ze volledig operationeel is, ook aanzienlijke economische voordelen op te leveren voor Turks-Cypriotische producenten van Halloumi/Hellim. In 2025 beschikten 4 Turks-Cypriotische producenten en 24 landbouwbedrijven over een BOB-certificering. De start van de inspecties op het gebied van diergezondheid en de voedselveiligheid in de niet onder het overheidsgezag vallende gebieden liep aanzienlijke vertraging op doordat de delegatie van de bevoegdheden aan Bureau Veritas met meer dan een jaar werd uitgesteld tot eind maart 2026. Dit had negatieve gevolgen voor de deelname van Turks-Cypriotische belanghebbenden aan de BOB-regeling en voor de mate waarin toezicht kon worden gehouden op de diergezondheidssituatie in de Turks-Cypriotische

gemeenschap. Het hele jaar door heeft de Commissie contact onderhouden met de autoriteiten van de Republiek Cyprus om deze vertragingen aan te pakken.

Er is vooruitgang geboekt bij de langdurige inspanningen om het op de EU afgestemde beheer van voedselveiligheid en diergezondheid, landbouw en plattelandsontwikkeling in de Turks-Cypriotische gemeenschap te versterken. In 2025 werd het allereerste programma voor het fokken van schapen en geiten opgestart, en het kennis- en innovatiesysteem voor de landbouw (AKIS) in de Turks-Cypriotische gemeenschap bood nieuwe kansen voor deze belangrijke economische sector. De langetermijnbijstand van de EU was van belang om de Turks-Cypriotische gemeenschap te helpen snel noodmaatregelen door te voeren naar aanleiding van de uitbraak van mond- en klauwzeer in december 2025. Gezien de ernst van de ziekte en de economische gevolgen ervan voor het hele eiland, blijft de langetermijnsteun van de EU voor deze sector een prioriteit.

In 2025 heeft de Commissie haar steun aan de onderwijssector voortgezet, met bijzondere aandacht voor beroepsonderwijs en -opleiding en de lerarenopleiding. Er is een nieuw project voor technische bijstand gestart om de volgende systemen op te zetten in scholen voor beroepsonderwijs: één voor kwaliteitsborging, één voor het behalen van studiepunten en één voor accreditatie. Dit bouwt voort op eerdere belangrijke werkzaamheden op het gebied van de hervorming van beroepsonderwijs en -opleiding en de ontwikkeling van leerplannen. Het project voor de verbetering van leren en lesgeven via permanente professionele ontwikkeling en een inspectiemechanisme, dat in 2025 werd afgerond, had een positief effect op de modernisering en de decentralisatie van de lerarenopleiding in de gemeenschap. Het belangrijkste resultaat van het project was de ontwikkeling van meer dan 100 modules op vier belangrijke gebieden: doelmatig lesgeven en leren, inclusief onderwijs, veilige scholen en schoolleiderschap. Het project wordt momenteel uitgevoerd, maar er blijven uitdagingen bestaan als gevolg van onderontwikkelde rechtskaders, zoals het ontbreken van een definitie van de rol van opleider van leerkrachten, die de verantwoordelijkheid draagt om leerkrachten over de nieuwe modules op te leiden. Inspanningen om deze juridische uitdaging aan te pakken blijven een prioriteit in deze sector en er wordt steun verleend via het instrument voor technische bijstand en informatie-uitwisseling (TAIEX).

In 2025 heeft de Commissie verdere ondersteuning geboden om de handel over de groene lijn te bevorderen. Ondanks deze inspanningen is de handel over de groene lijn in 2025 met 5 % gedaald tot 14,4 miljoen EUR, voornamelijk als gevolg van prijsstijgingen in de Turks-Cypriotische gemeenschap. In de loop van het jaar werden geen nieuwe verwerkte levensmiddelen van niet-dierlijke oorsprong toegelaten voor het handelsverkeer over de groene lijn. Het bedrijfsleven heeft grote bereidheid getoond om de naleving van EU-normen te verbeteren. Dit bleek uit het toenemende aantal vragen dat werd gericht aan het éénloketsysteem van de EU voor handelsverkeer over de groene lijn, dat kennis, ondersteuning en netwerkmogelijkheden biedt aan bedrijven en handelaren die geïnteresseerd zijn in of betrokken zijn bij het handelsverkeer over de groene lijn. Sinds de start van het initiatief in 2023 heeft het éénloketsysteem van de EU ondersteuning op maat geboden aan meer dan 100 handelaren.

4.2.2. Doelstelling 2: ontwikkeling en herstructurering van infrastructuur

Sinds 2006 is aanzienlijke EU-financiering verstrekt om de infrastructuur in de Turks-Cypriotische gemeenschap te verbeteren. In 2025 werd nog eens 153 kilometer aan

rioolleidingen aangelegd ter vervanging van beschadigde septische tanks, die het grondwater zouden kunnen verontreinigen. Recentere investeringen hadden onder meer betrekking op waterbeheersystemen en afvalwaternetwerken, energie-efficiëntie maatregelen en systemen voor luchtkwaliteits- en geluidsmeting. Er werden eveneens belangrijke infrastructuurprojecten van beide gemeenschappen opgestart, zoals de uitbreiding van de grensovergangen Agios Dometios/Metehan en de herinrichting van het park langs de Pedieos/Kanlidere-rivier.

De structurele uitdagingen in verband met de exploitatie van de stortplaats in de Turks-Cypriotische gemeenschap duurden voort en werden nog acuter in 2025. De slechte exploitatie en het slechte beheer van de stortplaats werden niet systematisch aangepakt, waardoor de stortplaats bijna volledig gevuld was en de duurzaamheid van het gehele afvalbeheer in de Turks-Cypriotische gemeenschap in het gedrang kwam.

Om het milieu te verbeteren en te beschermen, is de Commissie de Turks-Cypriotische gemeenschap blijven ondersteunen door de renovatie van het lokale netwerk voor luchtkwaliteit en de capaciteit voor watermonitoring te voltooien. Daarnaast heeft de Commissie een beoordeling van de concentratie van zware metalen in de bodem, het grondwater en de gewassen van de Morfou-vlakte gefinancierd. Deze activiteiten zijn essentieel om lokale instanties beter in staat te stellen het behoud van natuurlijke hulpbronnen te monitoren, te evalueren en te bevorderen, en tegelijkertijd de risico's voor de menselijke gezondheid en de biodiversiteit tot een minimum te beperken.

Het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) heeft de EU-faciliteit voor lokale infrastructuur verder uitgevoerd via lopende bijdrageovereenkomsten met de Commissie ten bedrage van 37 miljoen EUR. De faciliteit voor lokale infrastructuur ondersteunt de voorbereiding en uitvoering van investeringen in essentiële infrastructuur, zoals: i) verbetering van het rioolstelsel in het gebied Mandres/Hamitköy; ii) installatie van watertanks, pompsystemen en zonnepanelen in Lefka/Lefke; iii) installatie van sportfaciliteiten en -uitrusting op meerdere scholen, en iv) bouw van een opvanginstallatie voor septisch afvalwater voor de afvalwaterzuiveringsinstallatie in Mia Milia/Haspolat.

4.2.3. Doelstelling 3: verzoening, vertrouwensopbouw en steun voor het maatschappelijk middenveld

Door middel van vertrouwenwekkende initiatieven onder auspiciën van de Verenigde Naties werden verdere mogelijkheden geboden voor dialoog tussen de twee gemeenschappen, verzoening en het opbouwen van vertrouwen. Dit omvat het Comité inzake vermisten op Cyprus (CMP) en de technische comités waarin beide gemeenschappen vertegenwoordigd zijn, alsook de werkzaamheden van het Cyprus Dialogue Forum, maatschappelijke organisaties en het beurzenprogramma dat in samenwerking met de United World Colleges (UWC) wordt aangeboden.

In 2025 heeft de EU 2,6 miljoen EUR toegewezen aan het Comité inzake vermisten op Cyprus, waarmee het stabiele niveau van steun sinds 2006 gehandhaafd blijft en een aanzienlijke bijdrage werd geleverd aan vredesopbouw. Dit brengt de totale bijdrage van de EU aan het Comité inzake vermisten op Cyprus op 41,1 miljoen EUR. Deze financiering vertegenwoordigt ongeveer 80 % van de totale operationele begroting van het Comité inzake vermisten op Cyprus en dekt kritieke laboratorium- en veldwerkzaamheden. Eind 2025 had het Comité inzake vermisten op Cyprus 1 714 stoffelijke resten opgegraven en 1 063 van de 2 002 vermiste personen geïdentificeerd naar wie het onderzoek voerde. Naarmate de tijd verstrijkt, worden de onderzoeken en

opgravingen van het Comité inzake vermisten op Cyprus echter steeds complexer en vereisen zij duurzame financiering.

Het steunprogramma heeft verdere steun verleend aan de 13 technische comités (instanties waarin beide gemeenschappen vertegenwoordigd zijn en die onder auspiciën van de VN zijn opgericht), die onder rechtstreekse leiding staan van de leiders van beide gemeenschappen. Deze comités vervullen een tweeledige opdracht: het vergemakkelijken van politieke onderhandelingen en het bevorderen van praktische samenwerking om het dagelijks leven van beide gemeenschappen te verbeteren.

Het Technisch Comité voor het cultureel erfgoed ontvangt sinds 2011 consequent EU-financiering. Deze financiële steun heeft verzoening en gemeenschapsoverschrijdende samenwerking bevordert door cultureel belangrijke locaties, waaronder religieuze monumenten en begraafplaatsen, te beschermen. Eind 2025 had het Technisch Comité voor het cultureel erfgoed ongeveer 32,5 miljoen EUR aan EU-financiering ontvangen om de instandhouding, structurele versterking, fysieke bescherming of restauratie van meer dan 200 locaties op het eiland mogelijk te maken. Om de belangstelling van het publiek te stimuleren, is via het programma een digitaal platform voor virtuele rondleidingen ontwikkeld en een initiatief voor jongerenambassadeurs voor erfgoed opgezet om jonge Cyprioten te betrekken bij de instandhouding en de bevordering van hun cultureel erfgoed.

Het steunprogramma voorzag ook in gerichte bijstand aan de resterende 12 technische comités via een specifieke ondersteuningsfaciliteit. Tussen 2023 en 2025 werd 1 miljoen EUR ingezet door 8 comités, waarmee een brede waaier aan initiatieven werd gefinancierd, van technische samenwerking op het gebied van beleidskwesties (bv. plaagbestrijding) tot voorlichtingsevenementen voor gemeenschappen (bv. een fototentoonstelling van beide gemeenschappen). De impact van deze comités is beperkt als gevolg van een ongunstig politiek klimaat en operationele beperkingen, maar zij blijven als samenwerkingsplatform een belangrijke rol spelen.

In 2025 werden via het programma beurzen toegekend aan nog eens 9 Grieks-Cypriotische en 9 Turks-Cypriotische studenten, waardoor zij zich konden inschrijven bij de United World Colleges (UWC). Sinds de invoering ervan zijn via de regeling 82 uitmuntende jonge Cyprioten ondersteund om een tweejarig internationaal baccalaureaatsprogramma te volgen, dat erop gericht is individuen te verenigen in het streven naar vrede en een duurzame toekomst.

Het beurzeninitiatief werd aangevuld met activiteiten om jongeren te betrekken en korte cursussen in Cyprus, waarmee eind 2025 meer dan 450 jongeren werden bereikt. Deze inspanningen hebben de deelnemers in staat gesteld om positieve maatschappelijke veranderingen teweeg te brengen in hun gemeenschappen.

De steun aan maatschappelijke organisaties werd in 2025 voortgezet. Het project Civic Space en het ondersteuningsteam voor subsidies zijn met succes afgerond, en in december 2025 is een vervolgproject met een budget van 2,3 miljoen EUR van start gegaan waarbij deze diensten werden samengevoegd. De komende tweeënhalf jaar zal het vernieuwde Civic Space-project technische bijstand blijven verlenen aan maatschappelijke organisaties om hun capaciteiten op te bouwen, onder meer bij het beheer en de uitvoering van EU-middelen. De doelstellingen ervan zijn onder meer het bevorderen van een gunstig klimaat voor de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld en het aanmoedigen van netwerken en gezamenlijke acties met Grieks-Cypriotische en andere maatschappelijke organisaties in de EU. Met steun van de EU

hebben lokale maatschappelijke organisaties met succes projecten afgerond die bijvoorbeeld betrekking hebben op de rechten van seksuele minderheden en de bevordering van de werkgelegenheid van personen met een handicap en ex-gedetineerden. De Commissie heeft ook de samenwerking vergemakkelijkt tussen Grieks-Cypriotische en Turks-Cypriotische maatschappelijke organisaties op het gebied van mensenrechtenschendingen, de bestrijding van mensenhandel, cultuur, jongeren en betrokkenheid bij sociale acties.

In het kader van de negende subsidieregeling “Cypriotisch maatschappelijk middenveld in actie” werden 16 subsidies toegekend voor een totaalbedrag van 2,22 miljoen EUR. De geselecteerde projecten hebben betrekking op belangrijke gebieden, zoals: i) milieubescherming en duurzame ontwikkeling; ii) verzoening; iii) vertrouwensopbouw, en iv) deelneming van het maatschappelijk middenveld aan het proces voor de regeling van de kwestie-Cyprus. Bij andere cruciale projecten wordt gewerkt aan empowerment van vrouwen en steun voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, belangenbehartiging voor jongeren, gezondheidsrechten, dierenrechten en het scheppen van een gunstig klimaat voor maatschappelijke organisaties.

In 2025 heeft het Cyprus Dialogue Forum — waarin politieke partijen, vakbonden, ondernemersorganisaties, beroepsverenigingen, werkgeversorganisaties en maatschappelijke organisaties uit beide gemeenschappen zijn samengebracht — zijn werkzaamheden voortgezet met EU-financiering. De politieke taakgroep van het forum, die bestaat uit politici van de meeste partijen in beide gemeenschappen, heeft verschillende vergaderingen georganiseerd. Tijdens deze vergaderingen hield de groep een bespreking met Johannes Hahn, speciale gezant van de EU voor Cyprus. De taakgroep arbeid van het forum heeft een arbeidsmarktgidsgids uitgebracht, een vrij toegankelijk hulpmiddel in drie talen waarin belangrijke arbeidsmarkt- en economische statistieken van beide gemeenschappen op het eiland zijn samengevoegd. Daarnaast ging het door de EU gefinancierde mensenrechtenplatform verder met haar activiteiten die gericht zijn op gendergelijkheid, de bestrijding van mensenhandel, vluchtelingenrechten, lhbti+-rechten en vrijheid van vereniging, meningsuiting en pers.

4.2.4. *Doelstelling 4: Toenadering van de Turks-Cypriotische gemeenschap tot de EU*

Sinds 2022 werkt de Commissie samen met het Goethe-Institut om het EU-beurzenprogramma uit te voeren voor de Turks-Cypriotische gemeenschap. In totaal werden 142 studiebeurzen toegekend aan Turks-Cypriotische studenten in het academiejaar 2024/2025 om in een EU-lidstaat te studeren. Voorts werd voor alumni een strategie ontwikkeld die hen in staat stelt om te netwerken, met elkaar in contact te treden en vaardigheden en kansen te benutten, alsook om het aantal alumni dat als professionals terugkeert naar de Turks-Cypriotische gemeenschap te verhogen.

Sinds 2007 zijn er 2 418 studiebeurzen toegekend aan studenten, die aan meer dan 100 universiteiten in 23 EU-landen hebben gestudeerd. Deze beurzen ondersteunen: i) studenten in het eerste jaar van hun bachelorstudie; ii) afgestudeerde bachelorstudenten in hun master- of doctoraalprogramma, en iii) onderzoekers en deskundigen bij de verdere ontwikkeling van hun taal- en beroepsvaardigheden in diverse EU-lidstaten.

Het EU InfoPoint wordt beheerd door het EU-bureau voor programmaondersteuning. Met online en offline activiteiten heeft het EU InfoPoint in 2025 het effect van het steunprogramma en de rol van de EU in het proces voor de regeling van de kwestie-

Cyprus op de voorgrond gebracht en het bewustzijn erover vergroot. Door het EU InfoPoint en door middel van andere door de EU gefinancierde projecten zijn in 2025 ruim 350 communicatie- en zichtbaarheidsactiviteiten georganiseerd, waaronder viering van de eerste bicommunale Dag van Europa, die circa 5 000 deelnemers aantrok. In deze periode werden ongeveer 30 factsheets, boekjes en audiovisuele materialen geproduceerd. Voortbouwend op deze sterke betrokkenheid bestaat er duidelijke en toenemende belangstelling van de gemeenschap voor meer EU-gerelateerde voorlichtingsevenementen en outreachactiviteiten in de komende periode. Deze belangstelling weerspiegelt de aanhoudende vraag van de Turks-Cypriotische bevolking naar toegankelijke, betrouwbare en tijdige informatie over de EU en door de EU verleende steun.

4.2.5. Doelstellingen 5-6: voorbereiding van de Turks-Cypriotische gemeenschap op de invoering en tenuitvoerlegging van het acquis

Het TAIEX-instrument wordt gebruikt om de doelstellingen 5 en 6 van de bijstandsverordening uit te voeren. Het helpt de Turks-Cypriotische gemeenschap met de omzetting van het acquis zodra de opschorting daarvan wordt opgeheven, na de inwerkingtreding van een omvattende regeling voor Cyprus.

TAIEX blijft een belangrijk hulpmiddel om de doelstellingen van het steunprogramma te halen en de handel over de groene lijn te ondersteunen. In 13 sectoren van het EU-acquis zijn TAIEX-activiteiten uitgevoerd om de afstand van de Turks-Cypriotische gemeenschap tot de normen en procedures van de EU te verkleinen. In totaal zijn er 81 missies van deskundigen en 1 workshop georganiseerd. Daarnaast zijn de inspanningen voortgezet om een databank van alle met steun van TAIEX opgestelde wetteksten te verbeteren en een hoge kwaliteit van het vertaal- en tolkwerk in de Turks-Cypriotische gemeenschap te waarborgen.

De ondersteuning van het handelsverkeer over de groene lijn (krachtens Verordening (EG) nr. 866/2004 van de Raad) bleef het meest actieve en middelenintensieve onderdeel van de activiteiten van TAIEX. Op last van de Commissie hebben onafhankelijke deskundigen regelmatig fytosanitaire inspecties van vers fruit en groenten, plantaardige producten, aardappelen, honing en visserijschepen uitgevoerd om erop toe te zien dat de EU-normen voor verhandelde voedingsproducten werden nageleefd. In april 2024 heeft het ministerie van Volksgezondheid van de Republiek Cyprus een circulaire uitgegeven waarin toestemming wordt verleend voor de handel over de groene lijn in zes bijkomende categorieën bewerkt voedsel, namelijk koffie, limonade, ingevroren groenten, ingevroren aardappelen, in azijn ingelegde levensmiddelen en gedroogde jutebladeren. Dit brengt het aantal verwerkte levensmiddelen van niet-dierlijke oorsprong dat is toegelaten op 14. TAIEX-deskundigen zorgden ervoor dat aan normen en kwaliteit op EU-niveau was voldaan door middel van nalevingscontroles van de faciliteiten voor verwerkte levensmiddelen in de niet onder regeringsgezag vallende gebieden.

4.3. Financiële uitvoering (contracten en betalingen)

4.3.1. Contracten

In 2025 heeft de Commissie wettelijke verbintenissen ondertekend ten bedrage van 29,2 miljoen EUR.

4.3.2. Betalingen

De betalingen in 2025 beliepen in totaal 38,5 miljoen EUR (40,4 miljoen EUR in 2024).

4.4. Toezicht

De Commissie is direct verantwoordelijk voor de uitvoering van de meeste projecten (direct beheer). Het personeel van de Commissie voert zeer nauwgezet toezicht uit, met regelmatig contact met aannemers, ad-hoc-controles, vergaderingen ter plaatse, vergaderingen van stuurcomités en samenwerking met lokale coördinatoren van EU-financiering. Het ondersteuningsteam voor subsidies is de Commissie met technische bijstand blijven ondersteunen bij de uitoefening van het toezicht op subsidieovereenkomsten. Daarnaast biedt het team ondersteuning aan subsidiebegünstigden bij het toepassen van EU-regels voor de uitvoering van subsidieovereenkomsten, met inbegrip van regels voor secundaire aanbestedingen.

De Commissie voert ook verschillende contracten uit via indirect beheer. De uitvoerende organen, zoals het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, de Wereldbank, het Goethe-Institut en het GIZ, brengen in overeenstemming met de respectieve bijdrage- en beheerovereenkomsten verslag uit aan de Commissie. De Commissie is nauw betrokken bij het dagelijkse toezicht op deze activiteiten.

4.5. Audit en controles

De audits die de Europese Rekenkamer in 2025 heeft uitgevoerd voor projecten die in het kader van het steunprogramma werden gefinancierd, hebben niet tot bevindingen geleid. De dienst Interne Audit van de Commissie heeft in 2025 geen audits verricht voor projecten in het kader van het steunprogramma.

4.6. Evaluatie

In 2022 werd een onafhankelijke evaluatie van het steunprogramma over de periode 2013-2018 gepubliceerd. De resultaten van de evaluatie waren bevredigend. De conclusie van de evaluatie was dat het programma relevant blijft en dat het effect positief is. In de evaluatie werd de Europese meerwaarde bevestigd en werd geconstateerd dat het programma ertoe bijdraagt om het vooruitzicht van hereniging levend te houden. Daarnaast werden de algemene consistentie en efficiëntie van het programma onderstreept. Tegelijkertijd werd in de evaluatie benadrukt dat het steunprogramma op zich niet kan leiden tot de hereniging van Cyprus. Daarvoor blijven de twee Cypriotische gemeenschappen verantwoordelijk.

In januari 2026 werd een evaluatie van het steunprogramma over de periode 2019-2024 gestart. Het resultaat van de evaluatie zal naar verwachting in 2027 worden gepubliceerd.

4.7. Informatie, publiciteit en zichtbaarheid

In totaal zijn in 2025 meer dan 350 activiteiten op het gebied van zichtbaarheid en communicatie georganiseerd om de bijdrage van de EU aan de ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap en het proces voor de regeling van de kwestie-Cyprus onder de aandacht te brengen.

4.8. Overleg met de regering van de Republiek Cyprus

Er werden regelmatig vergaderingen georganiseerd met vertegenwoordigers van de regering van de Republiek Cyprus. De Commissie blijft rekenen op de samenwerking met de regering voor de verificatie van eigendomsrechten en het vergemakkelijken van de werkzaamheden van de onder beide gemeenschappen ressorterende technische

comités. De Commissie belegt tevens regelmatig bijeenkomsten met het ministerie van Buitenlandse Zaken en de permanente vertegenwoordiging van de Republiek Cyprus bij de EU.

5. CONCLUSIES

In overeenstemming met de doelstellingen van de bijstandsverordening, blijft de Commissie de hereniging van Cyprus ondersteunen, door de sociale en economische ontwikkeling van de Turks-Cypriotische gemeenschap te bevorderen en de afstand ervan tot de Europese Unie te verkleinen.

In 2025 bleef de bijstand gericht op gebieden die een uitdaging vormen voor de toekomstige naleving van het acquis, terwijl er ook voor werd gezorgd dat opkomende behoeften doeltreffend en tijdig werden aangepakt.

De nadruk op de relevantie, maturiteit, verantwoordelijkheid en duurzaamheid van de projecten heeft positieve resultaten opgeleverd en zal de leidraad blijven voor toekomstige programmeringsdiscussies. Ook zullen de inspanningen worden voortgezet om via strategische acties een grotere en langetermijnimpact te realiseren op prioritaire gebieden. De Commissie is bereid de benodigde middelen, met inbegrip van het steunprogramma, in te zetten om de onderhandelingen over een regeling voor Cyprus onder auspiciën van de Verenigde Naties en verdere met het proces verband houdende ontwikkelingen te ondersteunen.